

ב. י. מיכלי, אריה רודריגז, רבקה מרים, יהודה גוטלהלך, איתמר יעוזקסט,

מופנד וינקלר, מאכלסים כרוחות ופאים את כתביהעת בו פירסמו:

ח"נ ביאליק, ששרניחובסקי, מרטין בובר, ש"י עגנון, ר' בנימין יעקב פיכמן

מאזניים: בית-עלמין סיפרות

במדור הידיעות בחוברת זו מתבשרים הקוראים על
ברבים חדשים, שנתקבלו לאגודת הסופרים, וביניהם:
מנוחה גלבוני, הרצל פיש, שרה כ"ץ ותיבה שנהב, שלאישי
טרם הובהרה תרומתם לסיפרות, כאשר ידוע על קבוצה
של סופרים, ובראשם יורם קניוק, שפרשו מהאגודה
בשל מצעה הגזעני, ובנוסף לחברי האגודה החדשים, מס'
תבר כי בבית יהודי בסרביה בתליאביב הוענק פרס ל'
משורר ישראל אפרת, וכי אידה צורית-מגד הציגה
בבית-הסופר בירושלים "...את קובין סיפוריה (העומד
להופיע בקרוב), בדרך הרומאית..." כן יש תיאור של
מסיבה סיפרותית שנערכה לשני עסקני-הסיפרות א.ב.
יפה ושלמה טנאי, ואשר "...בדבריהם של טנאי (שגם)
קרא פארוויה על עצמו) יופה הסתיימה המסיבה..."
וכך, חודש אחרי חודש, מתפרסמת לה חוברת, אשר
עיקר תפקידה הוא ביצירת אתמול טוב יותר לכל מיני
דמויות שליליות של הסיפרות העיברית, שהצליחו, ברבות
השנים, להעמיד עצמם בלב העסקנות הסיפרותית, תוך
שהם מעניקים כיבודים איש לרעהו, פורסים פריטים ואינם
שוכחים להרים מעשר לשלהבת הדורות.

ג. "חרם על סופר"

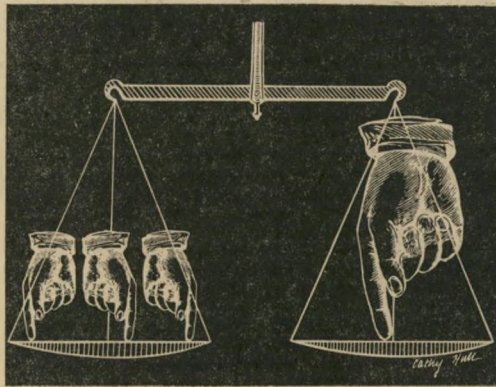
עלימנט לקבל את המימד הנכון של ההשתתפות, ירידה
וגוויעה של מאזניים גטלתי את חוברת ה' כרך ז' של
מאזניים מאלול תרצ"ח (1938), בעריכת יעקב פיכמן, כאשר
האחראי הוא יהודה בורלא. מצאתי בחוברת מאמר של
שלמה צמח, שיר של פיכמן, מיכתבים של דוד פריש-
מן, שיר של שאול טשרניחובסקי, סיפור מאת אשר
ברש ועוד מעבודותיהם של יוכבד בת-מרים, ר' בנימין
ואחרים. מצוי בה בחוברת זו מדור שלם המוקדש לביבל
ה-50 של ש"י עגנון, ובו מאמרים של מרטין בובר, דוב
סדן ואחרים.

כדי להבין איך כיצד ומדוע ירד מאזניים לאשפתות
של סיפרות, הרי אחת הסיבות לאי-מרכיוותו של כתב-
העת בחיי הסיפרות מצויה בדמותו של ישראל כהן, יו"ר
אגודת הסופרים, שמאזניים הוא ביטאונה, ורוחו של היו"ר
מרחפת בינות לדפיו, כהן, שמעודו לא נחשב כסופר,
ושמישרת יו"ר אגודת הסופרים הוענקה לו בשל שרותיו
למאפי, במשך השנים הרבות שבהן הוא ערך את שבו
עונה הפועל העציר, שממש לעשה ליו"ר פוליטי ממונה.
עיקר תפקידו הוא למנוע סטיות, ועלידי כך הוא מונע
גם סיפרות.

פרט פיקנטי לגבי אישיותו של היו"ר כהן מתפרסם
באותה חוברת מאזניים משנת 1938, שבה מוצג פן אחר
של היו"ר כפולטרוק מפלגתי קטן. במאמר החתום
בפסבדונים ב. תחת הכותרת חרם על סופר, מתקף
כהן בגלל התקפתו הפראית על חוקר היהדות יחזקאל
קויפמן, וכתוב באותה רשימה בין השאר: "...אין זו
הפעם הראשונה אצל מר כהן, כשהוא נתקל בהשקפות
שאין לפי רוחו. וגם השקפות קויפמן אינן לפי רוחו.
ביחוד אינו מרצה מזה שקויפמן מוכיח כי תנועת-ציון
עזבה זה עשרות בשנים את דרך הרצל ובדקה באחד
העם..." ומסיים בעל המאמר (שהוא, כנראה, ר' בני-
מין) את ביקורתו על היו"ר כהן: "...זה מזכיר כמעט
את דרך הויכוחים ברוסיה הסובייטית נגד הפוטישם...
יתכן כי הפון החריף של ישראל כהן הולם את השעה
ואת המידה. אבל אין אני רוצים בו..."

וכך, כמו בבית-משכון שבו ממכנים סיפורים דהויים
את נשמותיהם הגנובות, כאשר מתחת למסוות היצוגיות של
סיפרות מצטברת לה מידה רבה של שיעמום ועייפות
ויועה, מתנהלים להם חיי-הסיפרות, בבית-העלמין הזה
אשר שמו מאזניים, המתין אחת לחודש זיקוקין דיגור
של אותיות-ידפוס, שנעלמים מיד לאחר פירסומם כלא-
היה, בנצח הסיפרות העיברית.

לעיניים שכך קוראות על החוט המיסטורי המוליך משי-
רתו של ביאליק לזו של קסט.
מדור קבוע במאזניים, שהוא מעין ראשי-קצהו של קר-
חון ההתרחשויות באגודת הסופרים העבריים, מציג דמויות
תרבותיות כמו בנימין פורטיס, מנהל אגף התרבות של
עיריית תל-אביב, המעניק את פרס ביאליק; או דיוקנו של
מיכאל לנדאו, מנהל מופעל הפיס לשעבר, המנהל את
טקס הענקת פרסי היצירה מטעם ראשי-הממשלה. גם לא
נפקד התיאור של המשורר העיברי מנפנד וינקלר, המציג
את המשוררים העיבריים משה הופמן, מחבר ספר השירים

מרק ירקות (השם אמיתי) וטוביה סולמי, משורר תפילה
לגולים בעולמם. כמו כן למדים ממדור מרתק זה על
פגישות אינטנסיביות, שאותן עורך מזכיר אגודת הסופ-
רים מרדכי אותיקר עם אישים כמו: ירוחם משל, יהושע
רבינוביץ, לייב דולצין ועוד גבירים למיניהם. עלי-מנט
שיגבירו תמיכתם במאזניים ובאגודת-הסופרים.

ב. "אני קוף של לסקוב"

כדי שלא תיווצר אשליה שחוברת מ"ג/1 אינה ייצגנית
די הצורך, הרי שבאה לה חוברת מ"ג/2, המבשרת כבר
בעמוד הפתיחה כי עורך מאזניים יוצא לחופשה, והוא
ישוב לעבודתו ביום י"ט אב. ועל הסופרים להתאים למר-
עד זה את פניותיהם ומישלוח כתביהיד שלהם.
יצחק אורפז מפרסם המשך של מסה על סיפרות בכותרת
הצליל החלונני, שאותה החל בחוברת הקודמת. המסה
מייצגת מחלה מאובחנת אצל סופרים המגיעים לגיל 50-
והמנסים להעמיד את עצמם מעבר ליצירותיהם באור
הגותי-הקריני בנבכי תולדות הסיפרות, תוך מטרה להאי-
דיר את ערך יצירותיהם.

המשוררת רחל נגב מפרסמת שיר על ירושלים בשלג,
והעיתונאי אהוד בן-עזר מנסה להעניק ביקורת מטעה
בחביבותה לספר סיפוריו של יצחק בן-נר שקיעה כפרית.
בעודו מתפורר על שני סיפורים של בן-נר שלא נכללו
בספר זה, דומה מקריאה בין שורות הביקורת של בן-
עזר שהוא מכסה על חמת התגונים, ארס הצפעונים
יצרותיהעין שלו במעט דבש של טובילב סלחני על כישר-
ונו של בן-נר. משוררת נוספת המעניקה משלה למאזניים
היא רות אלמוג, הכותבת בין השאר: "...עם נטות שמש
ירד על קירות ביתו נפוי יהודה וגליל / וגם דוקאנאית
של גנראל שתוס-עין וגנראלים אחרים. / במיוחד אני
אויבה את ברלב..." כאן מוטב שהקורא, שאינו אמן על
מיכנה השירה העיברית, שיש את ליבו להחריזה הנפלאה
במיוחד אני אוהב את ברלב" המזכירה את "אני קוף
של לסקוב", או "אני הבור של מוטה גור".

א. "פגרות-קיץ נבובות ועצלניות"

אגדה יפאנית מספרת על סופר, שהירבה לכתוב
סיפורים משעשעים, וימיו קרבו למות. הוא קרא לחסי-
דיו השוטמים, התחזק וישב במיטתו, ואמר להם כי יום
מותו, ללא ספק, יהיה משעשע מכל הימים שעבר במחיי-
צתם. כילה הסופר היפאני דברו ומת, כאשר איש מחסידיו
אינו יורד לעומק דבריו. אך כאשר פתחו אלה את צוואתו,
הסתבר להם כי הסופר ביקש שלאחר מותו ישרפוהו חגי-
גית, כאשר נגעה האש הדולקת בגופה ואכלה בבשר,
התברר שהוא מילא כיסיו בזיקוקין-דיגור שהאירו את
השמיים.

מדי פעם, כאשר אני מעלעל בירחון אגודת הסופרים
העברים בישראל מאזניים, הרי שאגדה יפאנית זו דומה
שזכתה לגירסה ישראלית, הוואה אור אחת לחודש, ולערי-
תים גיליון כפול, אחת לחודשיים.

מאזניים, ששימש במשך דור שלם כתביעת אשר
בעדו השתקפה הסיפרות העיברית במלוא גאונה, הפך
עיר-מקלט למשוללי-כישור, המפרסמים בו את פריים
עלי-מנט לחלק את יסוריהם עם בני-מינם, ולגרד בשבריי-
חרם את פצעי הסיפרות העיברית.

עורך מאזניים כיום הוא ב.י. מיכלי, המגן על גחלת
נמשות-הסיפרות בני-דורו של ביאליק, תוך שהוא מגדל
צעירים נבובים, שמקומם לא יכירנו במהלכים המתרחשים
בסיפרות העיברית מאז מילחמת-העצמאות.

בחוברת 1 כרך מ"ג מאכלסת בין עמודיה את שחקני
הליגה הריבנית ומטה של הסיפרות בישראל, ניתן למצוא
בחוברת מבקרת-סיפורת בשם חגית הלפרין, המתנחת את
תורת העלייה של י. שטיינמן ומימושם בספריו, המסיימת
את מאמרה במילים: "...בדרכי תיאורו הושפע משיטות
חקר מודרניות (פרויד, יונג, נוימן). ביצירתו ניכרת לא
רק מוניה של יסודות אלה, אלא גם, יהודים' של חלק
גדול מהם..."

כמיצג להתרחשויות הסיפרותיות ב-1976, מפרסם העור-
ר את הסיפור ימי קץ חרבים מאת אחד אריה רודריגז.
הסיפור נפתח במילים: "רעה כיתה לצבוע את ציפורני
רגליה כגון כספסוף, היא פיקקה את הבקבוקון, אשר
הכיל לה צמיגה מוקטנה, והנחיה אותו על ריצפת חדרה
ונשארה יושבת על המיטה בישיבה מיוזרחית..." כך
ממשיך הסיפור ונזול בצמיגותו הכספספה, ומגיע לסיומה:
"...אומנם יודעת היא: גם כהוראה צפופות לה אותן
פגרות-קיץ נבובות ועצלניות, אבל לכך יש לה קצת
מענה חרי-משמעי: דיה לצרה בשעתה..."

שעה שחיי-השירה בארץ מתנהלים תוך מאבק עיקש
בין כתבי-העת עכשווי וס/קריאה, הרי שבי. מיכלי מוצא
פרחיה-שירה מוררים לגינתו הסיפרותית, ומצליח כעורך
לעמד את עמוד 50 של החוברת בצורה משובבת-נפש,
בה מזווגים שיריהם של שני משוררים, זכר ונקבה.
המשוררת היא רבקה מרים, הכותבת: "...וילדות צהר-
בוטישער נות עליה / שיעור כרות..." ואילו המשורר
אורציון ברתנא (שם אמיתי) עונה לה מתחתיות אותו
עמוד: "...ילדים כמו כוכב, / משחקים כרחוב מישחקים
שעור יפוא..."

כאתנחתא לאחר האורגומה השירית הזאת, מצוי מאמר
רב סימני-דפוס מאת יהודה גוטלהלך, הטוען כי ההסברה
היצוגית בין המצרים, נושא המוצג ככולל-המיוזרח של
עולם הסיפרות העיברית בימים טרופים אלה.

מדור ביקורות הספרים מציג מאמר של ד"ר אביב
עקרוני על שירת המשורר העיברי-הונגרי איתמר יעוז-
קסט, וכדי שהקורא יעריך נכונה את עוצמת שירתו של
קסט, כותב עליה ד"ר עקרוני: "...כאן מתגלים לראי-
שונה לבטי-הנפש, המעוצבים באורח המזכיר את שאיפתו
של ביאליק לחיות מחדש את חזיונות ילדותו..." אוי

כל דמיון בינן לשירה הוא מיקרי בהחלט: "...קמים
פסיליו, מאו, בירושלים של ירח, / אברהמים מאוד —
לנתון את אליה-השואו / של תרח המצלצל בשרשרתו
לאסוריה / של חנוניי החסד, הצדקה והקדושה / / כל
המשרשרים ומסרסרים, אלוהים של יופי / עמוק כזה: /
של קלודיה-לב, של יהדות החום / שהיא של נעליך על
סף הפליאה למאור הבוקע מאופל..."

קוראים האמונים של שירה בלשונות אחרות, יתמהו,
על השפעתו החזקה של אלן גינסברג על שירת גמזו,
וכך כותב גינסברג: "...מולך בית-הכלא הבלתי מוכן!
מולך בית-הכלא ללא נשמה של עצמות מוצלכות וקונגרס
של גיגן... שהם יללו לרומאנסות של רחובות עם עלוות
סחורה מלאי בצלים ומוסיקה רעה... קדוש המלאך במולדו /
קדוש הים, קדוש המידבר..."

ברוב תושיה מצליח גמזו להוריד את השירה, אל כותל
הפיומנאות, מבלי להסס בשאלה: מהי שירה?

מנוף זאמארינג משונן האשוחים וצריחי הקלויסטר.
לפני שבועות מספר, שוב הגיה גמזו מהפיומנאות
הקלה, כשהוא שולח הפעם את עטו הבלתי גלאתי לעבר
היכלי הקודש של השירה, תולדת מאמצו זה של גמזו
פורסמה בשבועון של המשמר, חזות בכותרת: "קינה
לדוד" המוקדשת לאמן הירושלמי דוד פורומבוב, שנהג
לפני כעשר שנים ממחסום שבת למרגלות הרי-הציון, עת
עבר שם בקטנועו. וכן כותב גמזו בקינתו: "...אך לא
צוואר, גם לא שלו / גידי ברונזה כאלה, עורף / של
פר גנח בתוך קורידת שלוליות-פרכו / (יועה, יועה)
חמה ושמשונית כזאת, נסורת / העץ והברזל על מחלפות
הבר / מצחו / כאבן ירושלמית עבותה, איש אפל כשורש /
שלא ידע עייפות מימיו / מלבד / את עייפות המתכות..."
וכך מתמשכת לה החיפושכת השירית הזאת, בעוד
גמזו מנסה לאמץ לעצמו את סיגנון קינת אלן גינסברג
לאימו "קדיש", תוך המטרת מטחי קריאות אוהב, אשר

מנאי יופי גמזו שתתם משך שנים רבות כמות עתק
של שורות חרוזות למצעדי-הפיומנאים, שהביאו לאינפלציה
פיומנאית, שחלק לה בפתיחת רשת ג' של קול-ישראל,
המנקות סוג זה של תרבות, ברבות הזמן התאמץ גמזו
להרחיב את היקף השאיפות שלו, תוך שהוא מנסה לטפח
טור-פיומנאי בסיגנון, הטור השבועי של נתן אלתרמן.
אלא שגמזו אינו אלתרמן, וטורו לא הנחיל לו נצח כלשהו.
בסוף שנות השישים, ניסה גמזו כוחו כפרוזה, ופירסם
קובץ-סיפורים בכותרת "חלתלי עשן" שכבר שורות פתי-
חתו מעידות על עיסתו: "... עד זאמארינג היו השמים
נכולים, ברים כאקווארלה, איפה אישם מקופחים בקר
אמיריהם המשונן של אשוחים שהשחירו, של אגוזות, של
צריחי קלויסטר — אבל צחים, חפים מעב, שמי יולי.
נועה היתה מולחמת אל זוגיות החלון, סובאת את הנופים
המוטחים לאחור, גפה וצמתה אלי..." אלא, שמבקרי-
בסיפרות לא נפלו בפח אותו טמן להם גמזו, והתעלמו